

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

absque filio, nec est alius Deus à filio, vt recte expo-
nit Nazian. orat. 49. versus finem: & Hieron. ibi;
qui addit merito Christum vocari etiam abscondi-
tum Deum, propter assumptæ humanitatis sacra-
mentum: & Deum Israel Saluatorem, quod intera-
pretatur Iesus: & ita exposuit hunc locum Tertull.
contra Praxeam. cap. 13. Euseb. lib. 5. de Demonst.
cap. 4. & Hilar. lib. 4. de Trin. circa finem, vbi dicit
Paulum imitatum fuisse hunc locum Isai. cum dixit:
Erat Deus in Christo, mundum reconcilians sibi.

Quartum testimonium sit, ex eodem Prophetâ
cap. 52. vbi prius verum ipsum Deum sic loquen-
tem facit: Hæc dicit Dominus Deus, in Aegyptum descen-
dit populus meus in principio, &c. & infra subdit: Ego
ipse, qui loquebar, ecce adsum. Idem ergo Deus, qui
antea per Prophetas loquebatur, quem populus Il-
rael colebat, postea per incarnationem apparuit. Vt
enim intelligatur sermonem esse de præsentia Dei
per incarnationem, & aduentum Messie: subdit Pro-
pheta: Quam pulchri super montes pedes Euangelizantis
pacem annuntiantis bona. Et infra: Consolatus est Do-
minus populum suum, redemit Ierusalem, parauit Domi-
nus brachium suum, in oculis omnium gentium:
& videbunt omnes fines terræ salutem Dei nostri. Ponde-
rauit hunc locum Soter. Papa epist. de decretali. Chry-
sost. hom. 5. in Marc. Cyril. lib. de incarnatione Vni-
geniti. cap. 2. Euseb. lib. 6. de demonst. cap. 24. & opti-
me Tertul. lib. 4. contra Marcionem cap. 13.

Tertio principaliter, ex Ierem. c. 23. Hoc est nomen
quod vocabunt eum, Dominus iustus noster: vbi habetur
nomen Tetragrammaton, quod est proprium Dei, &
manifeste est sermo de Messia, vt etiam Hebræi cõ-
fidentur, & bene Hieron. exponit. Et similia verba
habentur cap. 33. quanquam in ea sectione aliqua
varietas sit. Hebræi enim legunt. Hoc est nomen,
quod vocabit eum, Dominus iustus noster. Tamen
prior lectio frequentior est, & in Vulgata, & apud Se-
ptuaginta, & Chaldeum: & est textui magis consen-
tanea in ca. 23. vbi nulla reperitur veritas. Ac deniq;
admissa illa lectio trahi potest in eundem sensum, sci-
licet: Saluabitur Iuda, & Israel, & Dominus iustus
noster hoc nomine vocabit eam: scilicet saluatam,
& redemptam: ille autem Dominus iustus noster,
Messias est venturus ad illam liberandam.

Confirmatur ex Baruch. 3. Hic est Deus noster, vsq;
ad illud: Et cum hominibus conuersatus est: vbi aperte
loquitur de vero Deo Israel, qui legem dedit popu-
lo suo: quem postea dicit cum hominibus conuer-
satum, scilicet, hominem factum. Nam nisi de hac
speciali apparitione loqueretur, sed de alia forte,
que medijs Angelis fieri solet in corporibus assum-
ptis, vel per solam imaginariam aut sensibilem re-
presentationem, non diceret: Post hæc in terris visus est:
multo enim ante legem datam fuerat illo modo in
terris visus, & cum Abraham, Iacob, & alijs sanctis
hominibus conuersatus: loquitur ergo de singulari
mysterio incarnationis, vt recte Nazian. oratio. 36.
quæ est 4. de Theologia circa medium, & orat. 39.
non longe à fine. Cyprian. lib. 2. ad Quirinum, c. 6.
Chrys. homil. q. Christus sit Deus, & hom. 5. de in-
comprehensibili Dei natura. Euseb. lib. 6. de de-
monst. c. 19. August. 18. de ciuit. c. 33. Lactant. lib. 4. de
vera relig. cap. 13. vbi alia etiam adducit testimonia.
Verum est, Iudæos non admittente hunc librum Baruch
in canone scripturarum: nos autem de fide suppo-
nimus esse librum canonicum, quod alio loco pro-
bandum est.

Quarto arguitur ex alijs Prophetis, primum te-
stimonium sit ex Zach. 2. Hæc dicit Dominus exercitu-
um: post gloriam misi me ad gentes, quæ spoliauerunt vos:
& infra: Lauda, & letare filia Sion, quia ego venio, & ha-
biabo in medio tui, ait Dominus, & applicabuntur gentes
multæ ad Dominum die illa, & erunt mihi in populum, &
habituabo in medio tui, & scies, quia Dominus exercituum
misi me ad te. Vbi Deus & Dominus exercituum mis-

sus dicitur à Deo exercituum, ad saluandas gentes,
& congregandam Ecclesiam ex Iudæis & gentibus.
Est ergo apertus locus de diuinitate Messie: vt re-
cte ibi Hieronymus, & Euseb. lib. 2. de demonst. cap. 2. Hieron.
demonstrat. 18. & libro 5. cap. 25. & 26. lib. 6. cap. 17. Euseb.
Ambrosius 2. de fide. c. 3. August. 20. de Ciuitate cap. Ambros
ultimo.

Secundum testimonium sit ex eodem capite 12. Explicatur
Essendam super domum Dauid, & super habitatores Ieru-
salem spiritum gratie, & precum, & afficient ad me quem
confixerunt. Vbi verus Deus est, qui loquitur & pro-
mittit se daturum spiritum suum; & tamen dicit se
esse crucifigendum, vt bene exponit Cyprian. lib. 2. Cyprian.
contra Iudæos cap. 20. & Euseb. lib. 8. de demonst. 4. Euseb.
Aug. lib. 20. de ciuit. c. 30. August.

Tertium sit ex eodem. cap. 13. vbi in principio in-
quit: Erit in die illa, dicit Dominus exercituum, disper-
dam nomina idolorum de terra. Et postea circa hanc
subdit: Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? &
dicit: hæc plagatus sum in medio eorum, qui diligebant me:
quem locum notant ibi Hieron. Rupert. & alij ex-
positores: & D. Tho. in id Psalm. 21. Foderunt manus
meas.

Vltimum sumi potest ex Mich. 5. Es ex te egredie-
tur mihi Dux (sermo est de Bethlehẽ) qui sit dominator
in Israel: vbi clare est sermo de Christo, & Messia:
vt etiam Pharisei Herodi responderunt, Matth. 2. &
tamen de eodem statim subdit: Egressus eius ab initio
diebus æternitatis: nimirum secundum diuinitatem,
& æternam generationem, vt eleganter ibi exponit
Hieron. & Euseb. lib. 7. de demonst. c. 4. dictio enim
illa, ab initio, proprie dicta, & præsertim coniuncta
cum alia particula, à diebus æternitatis, significat exi-
stentiam sine principio: sicut Eccles. 24. Ab initio, Eccles. 24
& ante secula creata sum. Ad hæc testimonia variis
modis conantur respondere Iudæi, sed non oportet
in eis confutandis immorari: tum quia nihil affe-
runt verisimile, aut probabile: tum etiam, quia, vbi
tot sunt testimonia Scripturarum, quæ se mutuo iu-
uant, & explicant, omnia simul cõsideranda, & pro-
prietates verborum quoad fieri possit, tenenda est,
quibus obseruatis nullus tergiversari poterit, nisi a-
perite velit veritati resistere.

SECTIO IV.

Soluantur obiectiones.

Contra veritatem hanc obijci possunt in primis
omnia, quæ contra veram diuinitatem verbi di-
uini Arriani solent obijcere. Sed hæc cum in mate-
ria de Trinitate proprium locum habeant, non sunt
hic à nobis pertractanda. Deinde illa etiam argu-
menta obijci possunt, quæ probare contendunt, nõ
posse eundem esse verum Deum, & hominem, &
consequenter cum Messias sit verus homo, non pos-
se etiam esse verum Deum. Sed hæc attingunt myste-
rium ipsum incarnationis, ac eius modum: & ideo
in quæstionem secundam relinquenda sunt.

Vnum ergo tantum video posse obijci à Iudæis
ex Deuter. 14. vbi sic dicitur: Prophetam de gente tua, daurum,
& de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus De-
us tuus: quem Prophetam esse Christum interpreta-
ti sunt Petrus, & Stephan. Act. 4. & 7. imo ad eum
locum videtur allusisse Christus, cum dixit Ioan. 5. & 7.
Si credidissetis Moysi, crederetis & mihi: de me enim ille
scripsit, vt notauit Cyprian. libro 1. contra Iudæos, Cyprian.
cap. 18. At vero ibi indicat Moyses Prophetam illum
non esse futurum Deum: tum quia dicit sibi futu-
rum similem, atq; adeo purum hominem, sicut ipse
erat: tum maxime quia subdit: Ipsum audies, vt pe-
tisti à Domino D E O tuo in Horeb, quando dixisti, vt
tra non audiam vocem Domini D E I mei: & ait

Tertullian.
Irenæus.
Clem. Alex.
Iustin.
Augustin.

Dominus, bene omnia sunt locuti, Prophetam suscitabo ei similem tui, &c. Ergo ille Prophetam non erat futurus Dominus Deus, nam populus petebat, ne sibi Dominus loqueretur, ac Deus admittit petitionem dicens, sedaturum Prophetam, & per illum locuturum. Respondetur ex Tertulliano libro 4. contra Marcionem, cap. 22. & Irenæo libro 3. cap. 11. Clem. Alex. lib. 1. pædago. cap. 7. Iustin. quæst. 101. ad gentes, & August. 16 contra Faust. cap. 15. & 18. ibi solum dici Prophetam illum futurum fuisse verum hominem, Prophetam, legislatorem, & mediatorem inter homines ac Deum, & ita similem Moyfi, & in natura, & in officio: non vero oportet, ut in omnibus aliis conditionibus futurus esset omnino similis, alias nec fuisset Redemptor, nec natus ex Virgine, nec in similibus perfectionibus Moysem superasset. Quia ergo ibi Moyfes expresse non doceat, Prophetam illum futurum Deum, quia rudis populus capax non erat tanti mysterij, non tamen hoc negat, nam quod postea significat, Deum per se populo non esse locuturum, sensus est: non locuturum eo modo, quo antea quasi per diuinitatem ipsam, & signis, ac prodigiis illam indicantibus, sed locuturum humana voce per humanam naturam, ex eorum genere assumptam; quo non excluditur, quin ille Prophetam, Deus simul futurus esset, & verus homo. Ex his ergo sufficienter ostensum relinquitur contra omnes infideles, incarnationis mysterium esse factum.

QVÆSTIO PRIMA.

De conuenientia Incarnationis, in sex articulos diuisa.

Circa primum, tria consideranda occurrunt. Primum quidem de conuenientia Incarnationis Christi. Secundo de modo vnionis Verbi incarnati. Tertio, de his, quæ consequuntur ad hanc vnionem.

Circa primum quærentur sex.

Primum, vtrum conueniens fuerit Deum incarnari.

Secundo, vtrum fuerit necessarium ad reparationem generis humani.

Tertio, vtrum si non fuisset peccatum Deus incarnatus fuisset.

Quarto, vtrum principalius sit incarnatus ad tollendum originale peccatum, quam actuale.

Quinto, vtrum conueniens fuerit Deum incarnari à principio mundi.

Sexto, vtrum eius incarnatio differri debuerit vsque in finem mundi.

ARTICVLVS I.

a Vtrum conueniens fuerit Deum incarnari.

3 d. 1. q. 1. art. 2. & 4. cont. gen. c. 40. 49. 53. 54. & 55. Et opus 2. c. 5. & 6. & op. 3. c. 207. & 208.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens, Deum incarnari. Cum enim Deus ab æterno sit ipsa essentia bonitatis, sic optimum est ipsum esse sicut ab æterno fuit: sed Deus ab æterno fuit absque omni carne. Ergo conuenientissimum est, ipsum non esse carni vnitum. Non ergo fuit conueniens, Deum incarnari.

2. Præterea, Quæ sunt in infinitum distantia, inconuenienter iunguntur: sicut inconueniens iunctura esset, si quis pingeret imaginem, in qua humano capiti ceruix iungeretur equina: sed Deus & caro in infinitum distant, cum Deus sit simplicissimus, caro autem maxime composita, & præcipue humana. Ergo inconueniens fuit, quod Deus carni vniretur humane.

3. Præterea. Sic distat corpus à summo Spiritu, sicut ma-

litia à summa bonitate. Sed omnino inconueniens esset, quod Deus qui est summa bonitas, malitiam assumeret. Ergo non fuit conueniens, quod summus Spiritus increatus corpus assumeret.

4. Præterea, Inconueniens est, ut qui excedit magna, contineatur in minimo: & cui imminet cura magnorum, ad parua se transferat: sed Deum, qui totius mundi curam gerit, tota rerum vniuersitas capere non sufficit. Ergo videtur inconueniens, quod intra corpusculum vagientis infantie lateat, cui parum putatur vniuersitas: & tandem à sedibus suis absit ille Regnator, atque ad vnum corpusculum totius cura mundi transferatur, ut Volusianus scribit ad Augustinum.

Sed contra, illud videtur esse conuenientissimum, ut per visibilia monstrarentur inuisibilia Dei: ad hoc enim totus mundus est factus, ut patet per illud Apostoli Romanorum 1. Inuisibilia Dei per ea, quæ facta sunt intellecta: conspiciuntur: sed sicut Damascenus dicit in principio tertij libri. * Per incarnationis mysterium monstratur simul bonitas, & sapientia, & iustitia, & potentia Dei, vel virtus. Bonitas quidem, quoniam non despectit proprii plasmati infirmitatem. Iustitia vero, quoniam hominem victo, non alio, quam homine fecit vincit tyrannum, neque vi eripuit ex morte hominem. Sapientia vero, quoniam inuenit difficillimi præstigi decentissimam solutionem. Potentia vero sue virtus infinita, quia nihil est maius, quam Deum fieri hominem. Ergo conueniens fuit Deum incarnari.

b Respondeo dicendum, quod vnicuique rei conueniens est illud, quod competit sibi secundum rationem propriam naturæ: sicut homini conueniens est ratiocinari, quia hoc conuenit sibi, in quantum est rationalis secundum naturam suam. Ipsa autem natura Dei est essentia bonitatis, ut patet per Dionysium 1. cap. de diuina nominibus. † Vnde quicquid pertinet ad rationem boni, conueniens est Deo. Pertinet autem ad rationem boni, ut se aliis communicet, ut patet per Dionysium 4. capite de diuinis nominibus. * Vnde ad rationem summi boni pertinet, quod summo modo se creature communique: quod quidem maxime fit per hoc, quod naturam creatam sibi coniungit, ut vna persona fiat ex tribus, scilicet, verbo, anima, & carne: sicut dicit Augustinus 13. de Trinitate. * Vnde manifestum est, quod conueniens fuit Deum incarnari.

c Ad primum ergo dicendum, quod incarnationis mysterium non est impletum per hoc, quod Deus sit aliquo modo à suo statu immutatus, in quo ab æterno fuit, sed per hoc, quod nouo modo se creature vnuit, vel potius eam sibi. Est autem conueniens ut creatura, quæ secundum rationem sui mutabilis est, non semper eodem modo se habeat. Et ideo sicut creatura incepit esse, cum prius non esset ita conuenienter, cum prius non esset vnita Deo in persona, postmodum ei fuit vnita.

d Ad secundum dicendum, quod vniri Deo in vnitatem persone, non fuit conueniens carni humane, secundum conditionem sue naturæ, quia hoc erat supra dignitatem ipsius: conuenient tamen Deo secundum infinitam excellentiam bonitatis eius, ut sibi eam vniret pro salute humana.

e Ad tertium dicendum, quod qualibet alia conditio, secundum quam creatura quæcunque differt à creatore, à Dei sapientia est instituta: & ad Dei bonitatem ordinata: Deus enim propter suam bonitatem, cum sit increatus, immobilis & incorporeus, produxit creaturas mobiles & corporeas. Et similiter malum pœna à Deo instituta est introductum propter gloriam Dei: malum verò culpe committitur per recessum ab arte diuine sapientie, & ab ordine diuine bonitatis: & ideo Deo conueniens esse potuit assumere naturam creatam, mutabilem, corpoream, & penalitatem subiectam: non autem fuit ei conueniens assumere malum culpæ.

f Ad quartum dicendum, quod sicut Augustinus respon-

Epist. 2. post med. illius 10. 2. inter o. per Aug.

Lib. 3. orib. 1. d. c. 1. in m. d. o. illius.

3 d. 1. q. 1. art. 2. ad 3. & q. 1. art. 2. Et c. 1. ad med. illius.

cap. 4. circa prime.

Lib. 13. c. 17. non procul à princ. 10. 3. Infr. q. 2. ar. 1. Et 3. d. 1. q. 1. art. 1. 3.